

הסוגיא העשירית: 'עשירית' (נג ע"ב)

ועמדו כהנים בשער העליון שיורד בו.

[1] בעי רבי ירמיה: למעלה עשירית דנחית חמשה וקאי אעשרה, או דלמא דנחית עשרה וקאי אחמשה?

[2] תיקו.

התלבטות בקשר
לפירוש המילה
"עשירית"
במשנה

מסורת התלמוד

[1] ירושלמי סוכה ה ה, נה ע"ג.

רש"י

וקאי אחמשה עמדו על חמשה, שעדיין יש חמש מעלות לירד עד עזרת הנשים. ממשמע שנאמר ופניהם קדמה איני יודע שאחוריהם אל היכל ה' – שהיו עומדים פתח ההיכל, כדכתיב ברישיה דקרא והנה פתח היכל ה' כעשרים וחמשה איש, ולא הוה ליה למיכתב אלא ופניהם קדמה, וממילא ידענא דאחוריהם אל היכל ה' – שהיכל הוא במערב, ופתחו בכותל מזרחי.

תקציר

במסגרת תהלוכת שמחת בית השואבה תקעו שני כוהנים בחצוצרות כשהגיעו למעלה העשירית מתוך חמש עשרה המעלות המובילות מעזרת ישראל לעזרת הנשים. בסוגיא זו שואל רבי ירמיה אם הכוונה למדרגה העשירית מלמעלה או לעשירית מלמטה, שאלה שעומדת ב"תיקו".

השאלה, שעומדת ללא פתרון גם בירושלמי סוכה ה ה, נה ע"ג, מבוססת על כך שבדרך כלל מדרגות ממוספרות מלמטה למעלה, אך כאן התהלוכה עברה מלמעלה למטה, ולכן המעלה העשירית שבה נתקלו הכוהנים היא החמישית מלמטה.

מהלך הסוגיא ותולדותיה

לפי משנה סוכה ה ד, כחלק מטקס שמחת בית השואבה עמדו שני כוהנים "בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושני חצוצרות בידיהן. קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו למעלה עשירית, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו".

על התקיעות האמצעיות במעלה העשירית שואל רבי ירמיה אם מדובר במדרגה העשירית מלמעלה או בעשירית מלמטה. בדרך כלל כשסופרים מדרגות התחתונה ממוספרת אחת, זו שמעליה שתיים וכן הלאה. אך במקרה זה מתוארת הליכה מלמעלה למטה, מעזרת ישראל אל עזרת הנשים. האם התנא השתמש במילה "עשירית" בשיטת המספור המקובלת, ואם כן הכוונה היא "דנחית חמשה וקאי אעשרה", שירדו חמש מדרגות, מן החמש עשרה עד העשירית, ועמדו על העשירית,¹ או שמא התכוון התנא למעלה העשירית שעליה דרכו, "דנחית עשרה וקאי אחמשה", שירדו עשר מדרגות ועמדו על המדרגה החמישית² מלמטה, על פי שיטת המספור המקובלת בקשר למדרגות. שאלת רבי ירמיה לא הוכרעה.

כיוצא בזה מצאנו בירושלמי סוכה ה ה, נה ע"ג: "רבי ירמיה בעי: עשירית מלמעלן עשירית מלמטן?". איבעיא זו לא נפשטה שם, אלא עוברים מיד לדון בעניין אחר – והוא סגנון רגיל בירושלמי. אך בבבלי מצאנו לאחר האיבעיא "תיקו", כסגנון הרגיל בבבלי. מכיוון שרבי ירמיה עלה מבבל לארץ ישראל אין זה מפתיע ששאלתו נמצאת הן בירושלמי הן בבבלי, ואין צורך לשאול לגבי היחס שבין המובאות – ייתכן שרבי ירמיה עצמו הקשה אותה שאלה בשני המקומות.

1 "קאי אעשרה", מילולית: עומד על עשרה, שכן מי שעומד על המדרגה העשירית במספור מלמטה למעלה עומד על גבי עשר מדרגות.

2 "קאי אחמשה", מילולית: עומד על חמשה. ראו בהערה הקודמת.